

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi A. Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. II AKa 70/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 czerwca 2025 r.,

oddala skargę.

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 września 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego),
A.Z. (dalej: „Skarżący”) złożył skargę na przewlekłość postępowania Sądu
Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. II AKa 70/23, wnosząc o:

- 1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie prowadzonej przez Sąd
Apelacyjny w Warszawie II Wydział Krny sygn. II AKa 70/23,
- 2) przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na jego rzecz
kwoty 13.500 złotych,
- 3) zasądzenie od Skarbu Państwu na jego rzecz zwrotu opłaty od skargi.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że w dniu 8 lutego 2023 roku akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, po uchyleniu przez Sąd Najwyższy wcześniejszego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie II Wydział Kamy z 18 stycznia 2021 roku w sprawie o sygn. II AKa 50/20. Aktualnie sprawa prowadzona jest za sygn. akt II AKa 70/23. Wobec faktu, iż w niniejszej sprawie przez blisko ponad 10 miesięcy od wpływu akt do Sądu Apelacyjnego nie został wyznaczony termin rozprawy obrońca pismem z 28 grudnia 2023 roku zwrócił się prośbą o pilne wyznaczenie terminu rozprawy. Termin ten został wyznaczony na 26 lutego 2024 roku, a następnie odwołany. Do dnia dzisiejszego nie został wyznaczony nowy termin rozprawy.

Pismem z dnia 15 października 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie oraz wnioś o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego

postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. Pikulski, J. Szczechowicz, Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego (w:) Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza, Toruń 2004, s. 353 i n.).

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Jednocześnie jednak ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21, oraz z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19;

z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21; z 14 września 2022 r., I NSP 251/22; z 15 listopada 2022 r., I NSP 322/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Akta sprawy po uchyleniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 stycznia 2021 sygn. II AKa 50/20 (t. XXVIII k. 5987-5988) wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2023 r. sygn. II KK 505/21 (t. XXIX k. 6112-6115) i przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania zwrócone zostały do Sądu Apelacyjnego w dniu 8 lutego 2023 r. Zarządzeniem z dnia 8 lutego 2023 r. sprawę zarejestrowano i skierowano do SLPS. (t. XXIX k. 6125). Wobec oświadczenia sędziego referenta o przejściu w stan spoczynku z dniem 1 września 2023 r. i wobec przebywania na zwolnieniu lekarskim, zarządzeniem z dnia 13 czerwca 2023 r. sprawę skierowano do SLPS w celu wyznaczenia nowego sędziego referenta (t. XXIX k. 6130). Zarządzeniem z dnia 5 stycznia 2024 r. w sprawie II AKa 70/23 wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 26 lutego 2024 r. (t. XXIX k. 6136). Zarządzeniem Przewodniczącej Wydziału z dnia 23 lutego 2024 r. sprawę zdjęto z wokandy w związku z błędnym wyznaczeniem składu orzekającego (t. XXIX k. 6137). Zarządzeniem z dnia 25 września 2024 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej w sprawie II AKa 70/23 na dzień 13 listopada 2024 r. (t. XXIX k. 6142). Wyrok zaś ogłoszono w dniu 14 listopada 2024 r. i sprawa została prawomocnie zakończona (t. XXIX k. 6152-6154).

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) pozwala stwierdzić, że od chwili wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego

w Warszawie celem jej ponownego rozpoznania (w dniu 8 lutego 2023 r.) do dnia wydania wyroku w dniu 14 listopada 2024 r. upłynęło około półtora roku, zaś do dnia dzisiejszego ponad dwa lata. Wskazać jednak należy, iż organizacyjny etap postępowania w postaci właściwego wylosowania składu orzekającego w sprawie apelacyjnej oraz skutecznego wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w składzie pięcioosobowym, stanowi czasochłonny proces, który jednakże został przeprowadzony w przedmiotowym postępowaniu w sposób stosunkowo sprawny, a przede wszystkim skuteczny.

W aprobowanym w judykaturze Sądu Najwyższego stanowisku Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., II S 6/08 (KZS 2008/11/70), wskazano, że niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na bezczynność sądu lub bezproduktywność jego działań.

Nawiasem, interpretując ustawę o skardze na przewlekłość postępowania poprzez pryzmat przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), stanowiących jej podstawową perspektywę interpretacyjną (art. 1 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość; zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18), przyjąć należy, że zasadniczym celem skargi na przewlekłość postępowania jest zapewnienie ochrony uczestnikom postępowania sądowego przed ekscesywnymi opóźnieniami proceduralnymi. Jednocześnie przyjmuje się, że właściwa reakcja na przewlekłość postępowania obejmuje obok stwierdzenia, że doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, podjęcie adekwatnych środków dla usunięcia skutków przewlekłości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). W sposób oczywisty, cel ten nie może zostać zrealizowany w sytuacji, gdy postępowanie, którego dotyczy skarga, zostało zakończone, co też ma miejsce w sprawie niniejszej.

Całokształt okoliczności sprawy wskazany powyżej przesądza o braku beczynności Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie o sygn. II AKa 70/23 i skutkuje oddaleniem skargi wraz z wszystkimi jej wnioskami szczegółowymi.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Mirosław Sadowski

[MWR]

[a.ł.]